

- Pagtipon nin tubig uran sa paagui kan Small Farm Reservoir (SFR) asin Small Water Impounding Projects. Sa panahon na may uran pigtitipon an tubig tanganing magamit sa panahon na may el niño para magamit sa mga pananom, hayop asin sira. Saro man ini sa paagi para maibitran ang pag-huros kan daga asin pagbaha sa mga hababang lugar.
- Ginigibo man an cloud seeding (artipisyal na pag-pauran para madagdagan an tubig sa mga reservoirs asin dams hasta duman sa mga apektadong mga tanuman o mga lugar. Ginagamit an asin na winawarak sa panganuron para magkaigwa nin uran. Alagad medyo magastos ini asin minsan dai minabagsak an uran sa target na lugar.

Mga dapat guibohon para mabawasan an problema sa tubig kawsa kan el niño:

- Mas marhay gamiton an mga dayami para pantahob sa tanom para mabawasan an

pagkawara kan tubig.

- Gamiton man an uhot bilang pambahog sa baka, damulag asin kanding. Haluan ini nin molasses.
- Importanteng malinig an mga canal sa irigasyon para mas episyente an distribusyon kan tubig.
- Bawasan an tubig sa uma mga saro hasta duwang sentimetro sana.

Ginibo kan :
Regional Agriculture Information Division
Department of Agriculture
 RFU-5 San Agustin, Pili, Camarines Sur
 Tel No. 361-18-58
 email darafid5@yahoo.com

May
El Niño
o mayo
pirmi dapat
kitang
handá

May El Niño man o mayo dapat pirmi kitang handa!

Atubangon ta ini asin mag-isip kita nin mga paagui kun pa'no ta masigurong produktibo an satong uma , mga ataman na hayop asin sira. Uya an nagkapirang mga paagui na pwede tang gamiton:

Sa mga Pananom:

- Mag tanom nin mga banhing madaling anihon, idtong pagkalihis nin 90 aldaw matapos itanom pwede nang anihon. An nagkapira kaini iyo an PSB Rc 14, Rc 28, Rc 80, Rc 82 asin IR 64.
- Mas marhay na itiprak na sana o sabog-tanim (direct seeding) ta tipid ini sa tubig, maka-kaani pa nin amay.
- Magtanom nin mga gulay asin pananom na dai nangangaipo nin dakul na tubig siring kan bawang, sibuyas, petsay, sigarilyas, mungo, okra, kamoteng kahoy, ube, paminta, pipino, melon alugbati, mani , patani asin luya.
- Dai pagsuluon an uhot o dayami. Marhay ining gamiton pantahob o mulch sa mga pananom para dai tulos mawaran nin tubig asin mamantenir an alumigmig o moisture sa poon kan tanom.
- Magbubo o magbaribi nin tanom bago mag alas nuebe nin aga asin bandang hapon. Sa oras na ini haloy na mapapakinabangan kan tanom an tubig. Ibitaran magbubo nin tanom kun maduros ta gulpi an sayang na tubig.

Sa ataman na hayop:

- Manteniron na maray an salud kan ataman na hayop. Pakakanon nin uhot o inanihan nin mais asin tubo na may halong molasses o pulot.
- Tawan nin blokeng mineral block an ataman na hayop na makukua sa mga agricultural supply.
- Sa pagpalahi kan baka asin orig gamiton muna an artificial insemination p pagpalahi. Ang sobrang init nakapagpababa kan tsansang magbados an mga ataman na hayop.

- Magtanom nin mga lehumbre arog kan mani asin patani sa mga bakanteng lote, gilid kan tinampo o kaya pwede man ining gibohon na diretsong kudal . An mga siring na tanom matibay sa init . Mayaman man ini sa protina na kaipuhan kan mga ataman na hayop
- Sa panahon nin El Niño kulang an suplay kan mais asin halangkaw an presyo. Imbes na mais an ipakakan sa ataman na hayop o mga imported na cereals siring kan trigo, sorghum asin barley , An uraro, batag, kamote asin kamoteng kahoy maray man na pakakan sa hayop.

- Pakakanon nin atsarang doot o silage an mga ataman na hayop. Ini gibo hale sa tinadtad na tada-tada na pig-anihan nin pananom na piglagan o salakan nin asukar. Mas marhay para sa hayop na an atsarang duot medyo dumog asin may moisture content na 65% asin dry matter na 35%.
- Pwede man gamiton an “supak” na paagui sa pagpakakan nin baka kumpuesto ini nin tinadtad na dahon nin ipil-ipil hinahaluan nin tubig, darak, dikit na asin hasta molasses.

Sa Sira

Kun tag-init, naglalangkaw an temperatura asin askad kan tubig. Pilion an mga klase nin sira na madaling maapektuhan nin siring na kamugtakan siring kan tilapia asin bangus.

An hito asin dalag mga sira na dai nangangaipong gayo nin tubig. Kun tag-init nagtatago ini sa laboy.

MGA IBA PANG LAKDANG PARA MABAWASAN AN EPEKTO KAN EL NIÑO

- An Departamento kan Agriukultura kaibahan an National Irrigation Administration pada-gos an pag-irahay kan mga irigasyon o patu-big sa rehiyon para mabawasan an pagkasayang kan tubig.
- An pag-laag nin Shallow Tube Wells sa mga lugar na delikadong maalangan an tanom na paroy hasta mais tinatawanan man nin atensi-yon kan DA.

